

• UTÓSZÓ •

2012 októberének első napjaiban az Országos Széchényi Könyvtár derűs kirándulócsapata utazta végig az Al-Dunát, hogy a történelmi Magyarországról a korábbi, hasonlóan gazdag útjain szerzett ismereteit és tudását gyarapítsa, és a kerek nagy hazáról alkotott képét színesebbé tegye. Hiányzott még ez az út ahhoz, hogy a Vereckei-szoros méltósága és az Isonzó völgykatlana – majd odébb a doberdói katonatemetők csöndje – közötti ország történelme, nagysága és tragédiája valódi méreteiben és mélységeiben megélhető legyen. A könyv emberei nem kerülhették el Versecet sem, ahol két lelkes fiatal, Vitt Sándor és Virág Klára – a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület – vezetői mutatták meg a város valódi szépségeit, közöttük a gyönyörű – a sváb és a magyar közösség álmait őrző – katolikus templomot és a Milleker Bódog teremtette, gazdag múzeumot. A távoli Várhegy oldaláról kósza párák idézték a szüret emlékeit, miközben a szél megcsörgette a krisztüstövisek rogácsafüzereit sajátosan szép aláfestést kölcsönözve ezzel Herczeg Ferenc emléktáblájának megkoszorúzásához.

Még ott lebegett felettünk a megindultság orgonamuzsikája, amikor vendéglátóink szóvá tették: 2013-ban lesz Herczeg Ferenc születésének 150. évfordulója, megérdemelné a méltó megemlékezést. És mert mi is úgy gondoltuk, hogy a szülővárosából és a magyar irodalomból sokáig száműzött író megérdemelné a visszatérés lehetőségét, Pastyik Lászlóval és Nagy Zoltánnal közösen megígértük, minden tőlünk telhető megteszünk Herczeg Ferenc évfordulójának méltó megünneplése érdekében. Ebből az ötletből született a Versecen 2013. szeptember 28-án és 29-én *Egy patrícius a titkok kapujában* címmel megtartott nemzetközi konferencia, melyen irodalom- és művelődéstörténészek, tudósok és történetírók, tanárok és könyvtárosok méltatták Herczeg Ferenc írói és közéleti nagyságát. Hármas öröm emelte magasra ezt az ünnepet: Versec város politikai vezetésének vendégszeretete fényes keretet biztosított nagy szülőttje hazatérésének, a Herczeg Ferencet köszöntő tudósok végre felszabadultan szólhattak az életmű valódi értékeiről, a dél-bánsági szórványmagarság pedig újfent megerősödött a szülőföldi kötődések nagy-nagy élményében.

Elvitathatatlan, hogy a verseci magarság sok-sok éve kereste az utat a történelmi múlt homályba vesztett emlékei és értékei felé. A legelszántabban 1998 óta az évente megrendezett Herczeg Ferenc-tanácskozá-

sok keretében jelentette be igényét az elveszettnek vélt hagyományok visszaszerzése ügyében. Hogy milyen kiváló eredménnyel, azt a 2003-ban közzétett *Herczeg Ferenc tanácskozások (1998–2002)* című kötet tartalma is bizonyítja, amelyben nemcsak regényekről és elbeszélésekről, de az anyanyelvről és az anyanyelv használatának szabadságáról is szó esett. A 2013-as tanácskozás Herczeg Ferenc születésének, és az alakja mögött fölmagasló, templomépítő ősök dicső cselekedetének 150. évfordulóját ünnepelte, és persze mindazokat, akik a teremtő hagyományokhoz mindvégig hűek maradtak.

Az *Egy patrícius a titkok kapujában* című kötet a 2013 szeptemberében a verseci tanácskozáson elhangzott nyolc előadás alapján készült tanulmányokat és a Herczeg Ferenc alakját megidéző, korabeli írások gyűjteményét tartalmazza. Az író halála után megjelent műveinek szégyenletesen rövid bibliográfiája jelzi a hazatéréshez vezető út ingoványos és süppedeg jellegét. Az ünnep fényében azonban látni kell, Herczeg Ferenc írói hazatalálásáért azok teszik a legtöbbet, akik újra a kezükbe veszik a legjobb műveit. Könyvünk dokumentumanyagának összegyűjtésében Pastyik László tette a legtöbbet, míg a fényképek gazdag gyűjteménye Nagy Zoltán szorgalmas munkáját dicséri.¹ Köszönet illeti őket, mint ahogyan kellett az ünnephez a Petőfi Sándor Magyar Művelődési Egyesület lelkes tagjainak a munkája is.

Mák Ferenc

■
1 Az illusztrációk az Országos Széchényi Könyvtár Herczeg Ferenc-gyűjteményéből származnak.